

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

دفتر امور اقتصادی

مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی کرمانشاه

گزارش نظارت بر اجرای برنامه الگوی کشت ملی محصولات کشاورزی (استان کرمانشاه)

سال زراعی ۱۴۰۲-۰۳

تهیه و تدوین:

عادل نعمتی، علیرضا نیکوئی، پیمان ثابتی، جلال قادری، عباس پورمیدانی، علیرضا توکلی

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
دفتر امور اقتصادی
مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی کرمانشاه

شناسنامه

عنوان: گزارش نظارت بر اجرای برنامه الگوی کشت ملی محصولات کشاورزی (استان کرمانشاه) در سال زراعی

۱۴۰۲-۰۳

تهیه و تدوین: عادل نعمتی، علیرضا نیکوئی، پیمان ثابتی، جلال قادری، عباس پورمیدانی، علیرضا توکلی،

همکاران اصلی: علی اکبر امیری، فرشید خدادوست، عباس رضائی زاد

تهیه و تنظیم: دفتر امور اقتصادی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

محل اجرا: استان کرمانشاه

تاریخ شروع: ۱۴۰۲

تاریخ خاتمه: ۱۴۰۳

ناشر: دفتر امور اقتصادی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

نوبت چاپ: اول

شماره ثبت:

تاریخ ثبت: ۱۴۰۴

نشانی: تهران، بزرگراه شهید چمران، خیابان یمن، باغ کشاورزی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

تلفن: ۲۲۴۰۲۳۰۰

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۴	چکیده
۵	مقدمه
۶	معرفی استان کرمانشاه
۶	سیمای اقتصادی کشاورزی استان کرمانشاه
۷	توانمندی ها و ظرفیت های استان در بخش کشاورزی
۷	سهم بخش کشاورزی در اشتغال استان و مقایسه آن با کشور
۸	تعریف الگوی کشت
۸	رویکردهای برنامه
۸	روش کار
۹	نتایج
۲۳	مسائل و مشکلات اجرای برنامه در استان کرمانشاه
۲۳	توصیه های فنی ارائه شده
۲۳	نتایج
۲۷	پیشنهادات
۲۸	پیوست
۲۹	منابع
۳۰	چکیده انگلیسی

چکیده

هدف از نظارت بر برنامه الگوی کشت پایش، ارزیابی، اصلاح و به‌هنگام‌سازی انتظارت پیش‌بینی شده و نتایج به دست آمده و ارائه بازخورد به عوامل تدوین کننده و اجرایی برنامه، به منظور برطرف نمودن نقاط ضعف و تقویت نقاط قوت آن و نظارت مستمر بر اجرای مناسب برنامه در راستای رویکردهای تعیین شده است. میزان تحقق برنامه در سال زراعی ۱۴۰۲-۰۳ در خصوص سطح زیر کشت محصولات مهم ۹۷٪ بود. همچنین میزان تحقق برنامه در خصوص عملکرد محصولات و تولید ۹۸ و ۹۹٪ بوده است. میانگین درصد تحقق شاخص‌ها در این استان بیش از سال گذشته و ۹۴ درصد بود. لذا در مجموع اجرای برنامه در استان کرمانشاه با اهداف برنامه الگوی کشت ابلاغی مطلوب ارزیابی می‌شود

واژه های کلیدی: الگوی کشت، کرمانشاه، محصولات زراعی

مقدمه

برنامه‌ی الگوی کشت ملی با هدف ارتقای امنیت غذایی کشور، حفاظت از منابع پایه سرزمینی، ارتقاء اشتغال و درآمد کشاورزان و با توجه ویژه به محدودیت منابع آب و خاک، تغییرات مولفه‌های اقلیمی، بروز خشکسالی‌های مستمر و با لحاظ نمودن توان سرزمینی، ملاحظات علمی و ظرفیت‌های اکولوژیکی کشور تدوین شده است. این برنامه مجموعه‌ای از سیاست‌ها، راهبردها و اقدامات عملی در سطح ملی و منطقه‌ای را شامل شده و به خلاءهای قانونی، حقوقی، دانشی و عوامل فنی، اجرایی، مالی، سیاستی و نرم‌افزاری موثر بر تولید پایدار محصولات کشاورزی تکیه دارد. در این برنامه تلاش می‌شود با ارتقای شاخص بهره‌وری، تولید بهبود یابد.

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی علاوه بر مسئولیت تدوین، براساس ابلاغیه شماره ۲۵۸۱۰/۰۲۰ مورخ ۱۴۰۱/۷/۲۶ وزیر محترم جهاد کشاورزی، عهده‌دار نظارت و پایش برنامه الگوی کشت ملی نیز می‌باشد که دستورالعمل نظارتی مربوطه طی نامه شماره ۳۱۵۶۷/۲۰۰ در تاریخ ۱۴۰۱/۱۱/۳۰ ابلاغ گردید.

هدف از نظارت بر برنامه الگوی کشت پایش، ارزیابی، اصلاح و به‌هنگام‌سازی انتظارات پیش‌بینی شده و نتایج به دست آمده و ارائه بازخورد به عوامل تدوین کننده و اجرایی برنامه، به منظور برطرف نمودن نقاط ضعف و تقویت نقاط قوت آن و نظارت مستمر بر اجرای مناسب برنامه در راستای رویکردهای تعیین شده است.

براساس دستورالعمل ابلاغی، دبیرخانه متمرکز نظارتی در ستاد سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی با هدف ارزیابی برنامه ملی تدوین شده، تشکیل و هدایت گروه‌های راهبر ملی و پایش مستمر و گزارش‌گیری مدیریتی تشکیل گردید. همچنین کارگروه استانی نظارت بر اجرای الگوی کشت با مسئولیت رئیس مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی هر استان و با حضور معاونین و مدیران سازمان جهاد کشاورزی استان‌ها، نمایندگان صنف کشاورزی، نماینده سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و ... با هدف ارزیابی برنامه ساختاری درون استانی الگوی کشت، احصاء چالش‌ها، مشکلات و موانع فنی، آموزشی، ترویجی و اجرایی در هر استان و و نیز گروه نظارتی جهت نظارت میدانی بر برنامه الگوی کشت تشکیل گردیدند. جهت ارزیابی برنامه در سطح اجرایی (میدانی) از شاخص‌های کمی و قابل اندازه‌گیری در قالب جداول ۱۲ گانه استفاده گردید. در این گزارش ابتدا خلاصه‌ای از وضعیت اجرای الگوی کشت استان‌های مختلف کشور براساس اطلاعات دریافتی از کارگروه‌های استانی ارائه و سپس وضعیت استان‌ها از نظر میزان دستیابی به اهداف برنامه در سال اول اجرای آن با یکدیگر مقایسه می‌گردند.

معرفی استان کرمانشاه

استان کرمانشاه با حدود ۲۵ هزار کیلومتر مربع دارای دو میلیون نفر جمعیت است. این استان دارای مناطق کوهستانی با حداکثر ارتفاع ۳۴۰۰ متر و مناطق جلگه‌ای با حداقل ارتفاع ۷۲۰ متر از سطح دریا است. در حال حاضر مساحت جنگل‌های تجاری، مرتع و اراضی زراعی این استان به ترتیب ۵۲۰۰۰۰، ۱۱۰۰۰۰۰ و ۹۰۲۰۰۰ هکتار است. میانگین بارندگی و دمای سالانه به ترتیب ۴۵۰ میلی‌متر و ۱۶.۹ درجه سانتیگراد است.

استان کرمانشاه یکی از مناطق مهم کشاورزی و دامپروری کشور به شمار می‌رود. بطوریکه بیش از ۶ درصد محصولات زراعی کشور در این استان تولید می‌شود. میزان تولید محصولات استراتژیک مانند گندم، جو، نخود و محصولات دامی (شیر، گوشت گاو و تخم مرغ) استان کرمانشاه رتبه اول تا چهارم را به خود اختصاص داده است. میزان تولید محصولات زراعی استان کرمانشاه در حال حاضر بیش از چهار میلیون و ۷۷۰ هزار تن و میزان تولید انواع محصولات دامی بیش از ۵۴۴ هزار تن (سیمای کشاورزی استان کرمانشاه).

سیمای اقتصاد کشاورزی استان کرمانشاه:

استان کرمانشاه در میانه ضلع غربی کشور قرار داشته و از شمال به استان کردستان، از شرق به استانهای همدان و لرستان، از جنوب به استان ایلام و از غرب به کشور عراق محدود شده است و با آن حدود ۳۳۰ کیلومتر مرز مشترک دارد. این استان با وسعتی حدود ۲/۵ میلیون هکتار تقریباً یک و نیم درصد از مساحت کل کشور را به خود اختصاص داده و شهرستان کرمانشاه به عنوان مرکز استان با وسعتی معادل ۶۰۰ هزار هکتار گسترده ترین شهرستان به حساب می‌آید. کرمانشاه دارای چهار اقلیم شامل: اقلیم زمستانی سرد و تابستانی خشک، اقلیم نیمه خشک و استپی خنک، اقلیم نیمه خشک و استپی گرم و اقلیم زمستان ملایم و تابستان گرم و خشک می‌باشد (سیمای کشاورزی استان کرمانشاه).

از کل مساحت استان سطحی معادل ۷۵۳ هزار و ۹۰۰ هکتار به اراضی دشت اختصاص دارد. قسمت اعظم این دشت‌ها از نظر یکپارچگی، وسعت و حاصلخیزی نقش عمده‌ای در تولید محصولات زراعت و اقتصاد استان برعهده دارد. استان کرمانشاه به جهت دارا بودن میانگین بارش سالانه ۴۸۰ میلیمتر (میانگین بارش کشور بالغ بر ۲۷۰ میلیمتر است). و وجود جریانات سطحی دائمی و پرآب نظیر قره‌سو، گاماسیاب، الوند، کنگیر، زمکان، سیروان، دینور و جامیشان و نیز وجود ۲۵ هزار و ۷۸۰ منبع آب زیرزمینی با مجموع تخلیه سالانه بالغ بر ۱۷۲۲ میلیون متر مکعب در سال و پتانسیل بسیار مناسب منابع خاک بوده (از کل ۹۴۶ هزار و ۸۷۲ هکتار اراضی استان ۶۲۶ هزار و ۵۰۰ هکتار آن دارای مطالعات خاکشناسی و طبقه بندی اراضی می‌باشد و بالغ بر ۷۱ درصد در کلاس‌های یک و دو و سه قرار می‌گیرند که کاملاً مناسب کشت آبی می‌باشد) و از هر لحاظ حائز شرایط مناسب جهت توسعه فعالیت‌های کشاورزی می‌باشد (سیمای کشاورزی استان کرمانشاه).

توانمندی ها و ظرفیت های استان در بخش کشاورزی

مطابق سرشماری عمومی کشاورزی در سال ۱۳۹۹ سطح زیرکشت محصولات زراعی در استان کرمانشاه بالغ بر ۸۶۴ هزار هکتار زمین زراعی با ۷/۸ درصد از کل کشور در رتبه دوم قرار دارد. از این مقدار ۲۲ درصد از این مساحت کشت آبی و ۷۸ درصد به کشت دیم اختصاص داشته است. استان کرمانشاه از نظر تولیدات کشاورزی در سطح کشور مطرح بوده و یکی از مناطق مستعد کشاورزی در ایران می باشد (رتبه ۶ در میزان تولیدات کشاورزی). (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۹). بخش کشاورزی و منابع طبیعی این استان در توسعه اقتصادی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. با توجه به وجود ظرفیتهای بالقوه و استفاده نشده بخش کشاورزی در استان، براحتی می‌توان با تزریق اعتبارات و افزایش توانمندیهای حرفه‌ای در این بخش و تجاری کردن آن، بازدهی بسیار خوبی در مدت زمان کوتاه به ارمغان آورد. این بخش قادر خواهد بود محصولات متنوع زراعی، باغی، دامی، آبزیان و گیاهان دارویی و صنعتی در حجم زیاد تولید نماید که خودکفایی غذایی و عزت ملی را بدنبال خواهد داشت. بعنوان نمونه، استان در سطح کشور از نظر: سطح و تولید زراعت گندم رتبه چهارم، سطح و تولید زراعت جو رتبه دوم، سطح و تولید ذرت در رتبه دوم، سطح و تولید نخود رتبه اول، سطح و تولید چغندر قند رتبه چهارم، تولید دانه روغنی کلزا رتبه چهارم و از نظر عملکرد در واحد سطح چغندر قند و ذرت حائز رتبه اول کشور می‌باشد.

سهم بخش کشاورزی در اشتغال استان و مقایسه آن با کشور

بر اساس آمار رسمی کشور، میزان اشتغال این استان در سال ۱۳۹۹ در مناطق شهری، ۷۴/۳ درصد و در مناطق روستایی ۸۷/۷ درصد می‌باشد. نرخ بیکاری شهری و روستایی استان در سال ۱۳۹۹ به ترتیب با ۲۵/۷ و ۱۲/۳ درصد بیشتر از نرخ بیکاری استان در سال ۱۳۹۹، ۱۴/۹ درصد بوده است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۹). بیکاری در استان نسبت به میانگین کشوری بالاتر و بعنوان مهمترین معضل مطرح می‌باشد. طی سال‌های اخیر با توجه به ورود جمعیت جوان به بازار کار، افزایش مشارکت و ورود زنان به عرصه کار و عدم وجود فضای مناسب برای اشتغال نیروی کار می‌توان شاهد افزایش نرخ بیکاری در استان بود. بدیهی است حل مسئله بیکاری در سطح استان نیازمند اتخاذ استراتژی‌ها و سیاست‌گذاری‌های مناسب در بلندمدت و اجرای دقیق آنها است که از جمله می‌توان به بهبود محیط کسب و کار، رفع موانع تشکیل سرمایه‌گذاری و فراهم آوردن زمینه‌های مناسب برای استفاده کامل از ظرفیت‌های تولیدی استان اشاره کرد. از کل شاغلین ۱۰ ساله و بیشتر در استان، ۲۹/۵ درصد در بخش کشاورزی فعالیت دارند که این نسبت در کشور به میزان ۱۷/۶ درصد می‌باشد. ۲۱/۴ درصد مربوط به بخش صنعت و ۵۰/۱ درصد مربوط به بخش خدمات می‌باشد (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۹).

تقسیم کار استانی در راستای اجرای برنامه عملیاتی

اجرای الگوی کشت بدون مشارکت همه‌ی ارکان موثر در سطح استان، میسر نخواهد بود لذا در استان کرمانشاه برای اجرای مناسب الگوی کشت با سیاست‌های ابلاغی در سازمان جهاد کشاورزی کارگروه اجرایی الگوی کشت تشکیل گردید. اولین اقدام کارگروه هماهنگی بین ادارات مرتبط با الگوی کشت بوده که با برگزاری جلسات متعدد با استاندار، فرمانداری و سایر ادارات در جهت پیشبرد برنامه الگوی کشت اقدامات لازم انجام گرفت. همچنین کارگروه نظارت بر اجرای الگوی کشت در استان با ریاست رئیس مرکز تشکیل و بر اساس دستورالعمل نظارت اقدامات و کار نظارتی را در استان انجام داده شد. بر اساس برنامه ابلاغی الگوی کشت محصولات زراعی استان برای سال زراعی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ جداول ۱۲ گانه اجرای الگوی کشت در استان کرمانشاه تکمیل گردید که نتایج این جداول به تفکیک مورد بررسی و تحلیل اماری قرار گرفته است.

نتایج:

ارزیابی اجرای الگوی کشت

جدول ۱ سطح زیر کشت، عملکرد و تولید محصولات عمده زراعی در استان کرمانشاه را در برنامه و میزان تحقق آن در سال زراعی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌شود از ۳۸ محصول مورد نظر ۲۴ محصول در استان کشت شده‌اند. سطح زیر کشت، عملکرد و تولید محصولات زراعی گندم و جو و نخود آبی، یونجه و ذرت دانه‌ای انحراف معنی‌داری از برنامه ندارند. بطوریکه انتظارات برنامه در خصوص سطح زیر کشت گندم آبی ۱۰۰٪، عملکرد ۸۲٪ و تولید آن ۸۲٪ محقق شده است. میزان تحقق سطح زیر کشت گندم دیم ۱۱۰٪، عملکرد آن ۱۶۴٪ تحقق یافته که این اتفاق به دلیل شرایط خوب جوی و بارشهای مناسب در فصل بهار در استان بوده است. میزان تحقق در سطح زیر کشت جو آبی ۱۱۰٪، میزان تحقق عملکرد در هکتار ۱۲۶٪ و میزان تولید ۱۴۰٪ نسبت به برنامه ابلاغی تحقق یافته است.

تطابق برنامه سطح زیر کشت سایر محصولات با برنامه ابلاغی الگوی کشت تطابق داشته و با توجه به اینکه دومین سال اجرای الگوی کشت می‌باشد روند تطابق برنامه با سیاست‌های الگوی کشت در استان کرمانشاه همسو می‌باشد. در خصوص محصول کاملینا چون زراعتی نوپا می‌باشد روند پذیرش این محصول از سوی زارعین مناسب ارزیابی شده و در سالهای آتی شاهد افزایش سطح زیر کشت و عملکرد و میزان تولید آن در استان خواهیم بود. در خصوص چغندر قند پائیزه با توجه به اینکه منطقه کشت این محصول مناطق گرمسیری استان می‌باشد و از نظر اقتصادی درآمد محصول نسبت به سایر محصولات بالاتر می‌باشد کشاورزان از کشت پائیزه این محصول استقبال خوبی داشته‌اند. البته باید توجه داشت که میزان مصرف آب در کشت پائیزه چغندر قند به دلیل استفاده از نزولات آسمانی در فصل زمستان و بهار میزان مصرف آب در این محصول کاهش یافته و منطبق بر سیاست اجرای الگوی کشت می‌باشد که هدف نهایی آن کاهش مصرف آب آبیاری می‌باشد. در خصوص کشت ذرت دانه‌ای و ذرت علوفه‌ای با توجه به

اختلاف قیمت در ذرت علوفه ای نسبت به ذرت دانه ای کشاورزانی که اقدام به کشت ذرت دانه ای نموده اند محصول خود را بصورت علوفه برداشت نموده اند به همین دلیل در تحقق اهداف برنامه در سطح زیرکشت ذرت دانه ای ۸۵٪ و سطح زیرکشت ذرت علوفه ای ۱۴۸٪ تحقق یافته است. البته با توجه به اینکه ذرت علوفه ای زودتر از ذرت دانه ای برداشت می شود آب کمتری استفاده می شود و در مصرف آب صرفه جویی صورت گرفته است. جهت ارزیابی میزان و درصد واقعی تحقق برنامه در شاخص سطح زیر کشت، از میانگین وزنی سطح زیر کشت و نیز ضریب تحقق (جدول) سطح ابلاغی استفاده شد. بر این اساس درصد تحقق سطح زیر کشت ابلاغی محصولات کشاورزی در این استان براساس نقش و وزن سطح زیر کشت هر محصول در تحقق سطح زیر کشت کل محصولات بدست آمد که برابر با ۹۷ درصد بود. این مقدار برابر درصد تحقق سطح زیر کشت ابلاغی براساس میانگین هم وزن سطح زیر کشت محصولات بود.

جدول ۱ - سطح زیر کشت، عملکرد و تولید محصولات عمده زراعی در برنامه و میزان تحقق آن در استان کرمانشاه (سال زراعی ۱۴۰۲-۰۳)

سال ۱۴۰۲-۰۳ (محقق شده)						سال ۱۴۰۲-۰۳ (طبق برنامه)			نوع محصول
درصد تحقق	تولید (تن)	درصد تحقق	عملکرد (kg)	درصد تحقق	سطح (هکتار)	تولید (تن)	عملکرد (kg)	سطح (هکتار)	
۸۲.۴۲	۴۸۹۲۷۰	۸۲.۳۴	۴۷۰۰	۱۰۰	۱۰۴۱۰۰	۵۹۳۶۳۲	۵۷۰۸	۱۰۴۰۰۰	گندم آبی
۱۸۰.۷۴	۵۹۶۰۵۰	۱۶۴.۰۴	۱۸۳۴	۱۱۰	۳۲۵۰۰۰	۳۲۵۰۰۰	۱۱۱۸	۲۹۵۰۰۰	گندم دیم
۱۳۹	۷۷۸۳۱.۶۰	۱۲۶.۳۵	۵۰۵۴	۱۱۰	۱۵۴۰۰	۵۶۰۰۰	۴۰۰۰	۱۴۰۰۰	جو آبی
۱۲۵.۵۷	۲۷۷۵۰۱.۵۶	۱۶۸	۲۱۸۵	۷۵	۱۲۷۰۰۳	۲۲۱۰۰۰	۱۳۰۰	۱۷۰۰۰۰	جو دیم
۷۳.۸۰	۲۷۶۰	۷۳.۱۳	۳۸۰۳	۱۰۱	۴۴۲	۲۲۷۷.۶	۵۲۰۰	۴۳۸	شلتوک
۷۶.۸۹	۱۷۱۶۴۳.۸۵	۹۵.۴۸	۸۳۰۲	۸۱	۲۰۶۷۵	۲۲۳۲۴۴	۸۶۹۵	۲۵۶۷۵	ذرت دانه ای
۶۲	۱۴۱۳	۸۴.۲	۴۳۷	۷۴	۳۲۳۳	۲۲۶۰	۵۱۹	۴۳۵۶	عدس دیم
۱۴۰	۱۳۲۵۸۷	۱۴۰	۸۲۶	۱۰۰	۱۶۰۵۱۷	۹۴۵۶۰	۵۹۱	۱۶۰۰۰۰	نخود دیم
۷۵	۴۲۸	۹۱	۲۵۹۳	۸۳	۱۶۵	۵۶۷	۲۸۳۹	۲۰۰	لویا
۶۲	۲۵۷۶۷۸	۹۸	۶۲۲۵۹	۶۳	۳۷۷۵	۴۱۴۱۲۰	۶۹۶۰۰	۵۹۵۰	گوجه فرنگی (فضای باز)
۹۲	۲۴۸۱۰۷	۱۱۵	۵۱۶۴۶	۸۰	۴۸۰۴	۲۷۰۰۰۰	۴۵۰۰۰	۶۰۰۰	سیب زمینی

۹۱	۱۴۸۷۳۰	۱۰۱	۶۶۲۷۹	۹۰	۲۲۴۴	۱۶۳۷۵۰	۶۵۵۰۰	۲۵۰۰	پياز
۴۱	۸۶۸۶	۱۰۴	۲۱۸۴	۴۰	۳۷۹۹	۲۱۰۰۰	۲۱۰۰	۱۰۰۰۰	کلزا
۴۱	۹۲۶۴	۷۵	۴۴۵۴۳	۵۵	۲۰۸	۲۲۳۶۱	۵۹۰۰۰	۳۷۹	هندوانه
۱۲۱	۴۱۱۰	۱۱۷	۳۹۹۰۳	۱۰۳	۱۰۳	۳۴۰۰	۳۴۰۰۰	۱۰۰	خریزه
۱۰۳	۱۲۰۰۷	۱۲۱	۳۶۲۷۵	۸۵	۴۳۱	۱۱۶۷۰	۳۰۰۰۰	۳۸۹	خيار(فضای باز)
۱۱۶	۱۲۴۳۶۲	۷۹	۵۳۱۶۹	۱۴۸	۲۳۳۹	۱۰۷۱۱۴	۶۷۶۶۵	۱۵۸۳	ذرت علوفه ای
۳۱	۱۰۳۶۶	۴۹	۳۴۶۱	۶۲	۲۹۹۵	۳۳۶۰۰	۷۰۰۰	۴۸۰۰	شبلدر
۹۱	۱۰۰۹۲۲	۸۳	۱۰۷۴۹	۱۱۰	۹۳۸۹	۱۱۰۳۱۴	۱۲۹۷۸	۸۵۰۰	یونجه آبی
.	۲۵۰۰	۲۵۰۰	۱۰۰۰	یونجه دیم
۳۱	۷۴	۱۰۵	۸۴۰	۲۹	۸۸	۲۴۰	۸۰۰	۳۰۰	کنجد آبی
۱۳	۹۵	۹۷	۴۸۶	۱۳	۱۹۶	۷۵۰	۵۰۰	۱۵۰۰	گلرنگ دیم
۴۸	۵۷۱	۸۵	۵۰۷	۵۶	۱۱۲۷	۱۲۰۰	۶۰۰	۲۰۰۰	کاملینا(دیم)
۲۱۸	۲۶۸۹۸۱	۱۳۷	۷۴۷۱۷	۲۱۸	۳۶۰۰	۱۲۳۲۵۵	۵۴۲۶۰	۱۶۵۰	چغندر پائیزه
۱۲۲	۹۹۶۹۹۲	۱۲۸	۶۹۷۱۰	۱۲۳	۱۴۳۰۲	۸۱۴۷۳۰	۵۴۲۶۰	۱۱۶۳۹	چغندر قند بهاره
۱۰۰.۵۴	۱۳۰۶۸	۱۰۳.۶۳	۱۸۰۰	۹۷	۷۲۶۰	۱۲۹۹۸	۱۷۳۷	۷۴۸۳	سایر محصولات آبی
۵۵.۹۵	۲۰۹۷۲.۱۶	۶۱.۶۲	۵۷۶۰	۹۰.۸۰	۳۶۴۱	۳۷۴۸۶	۹۳۴۷	۴۰۱۰	سایر نباتات علوفه ای (قصیل آبی)
۶۹.۵۲	۴۴۲۶۷.۹۱۵	۷۰.۸۱	۳۴۴۹	۹۸.۱۸	۱۲۸۳۵	۶۳۶۷۸	۴۸۷۱	۱۳۰۷۳	سایر نباتات علوفه ای (قصیل دیم)
۷۳.۶۶	۴۶۲۶.۳۶	۱۰۴.۰۶	۶۵۱۶	۷۰.۷۹	۷۱۰	۶۲۸۱	۶۲۶۲	۱۰۰۳	سایر حبوبات آبی (نخودآبی و باقلا)

ماخذ: یافته های تحقیق

یکی از اهداف برنامه، تحلیل فرآیند اجرای سیستم های آبیاری در راستای افزایش راندمان آبیاری و کاهش تلفات آب است. جدول ۲ وضعیت و درصد سطح اجرای سیستم های آبیاری نوین در استان کرمانشاه در سال زراعی ۰۳-

۱۴۰۲ را نشان می‌دهد. طبق گزارش دریافتی از استان در مورد محصولات گندم، جو، هندوانه، خیار، شبد و کنجد ۵۰ درصد بصورت سطحی آبیاری می‌شوند. بقیه محصولات درصد آبیاری بارانی بیشتر از آبیاری سطحی می‌باشد که نشان می‌دهد در زمینه صرفه جویی در مصرف آب در استان برنامه منطبق با اهداف الگوی کشت می‌باشد.

جدول ۲- وضعیت و سطح اجرای سیستم‌های آبیاری نوین در استان کرمانشاه (سال زراعی ۰۳-۱۴۰۲) واحد هکتار

درصد آبیاری سطحی	درصد آبیاری بارانی	درصد آبیاری قطره ای	
۵۰	۵۰	۰	گندم آبی
۵۰	۵۰	۰	جو آبی
۱۰۰	۰	۰	شلتوک
۱۹	۸۰	۱	ذرت دانه ای
۸۰	۲۰	۰	لوبیا
۱۰	۰	۹۰	گوجه فرنگی (فضای باز)
۱۸	۸۰	۲	سیب زمینی
۹	۹۰	۱	پیاز
۱۵	۸۵	۰	کلزا
۵۰	۴۵	۵	هندوانه
۵۵	۲۵	۲۰	خیار(فضای باز)
۲۰	۸۰	۰	ذرت علوفه ای
۵۰	۵۰	۰	شبدر
۳۰	۷۰	۰	یونجه آبی
۵۰	۵۰	۰	کنجد آبی
۲۰	۸۰	۰	کلزا آبی
۲۰	۸۰	۰	سویا
۳۰	۶۰	۱۰	چغندر قند پاییزه
۳۰	۶۰	۱۰	چغندر قند بهار

ماخذ: یافته های تحقیق

افزایش ضریب مکانیزاسیون برای ارتقای بهره‌وری و کاهش ضایعات ضروریست. طبق گزارش ناظر استان کرمانشاه و اطلاعات دریافتی، اهداف برنامه در افزایش ضریب مکانیزاسیون در سال زراعی جاری در محصولات مختلف بخوبی محقق شده است (جدول ۳). ضریب نفوذ بذر گواهی شده براساس استانداردهای موسسه کنترل و گواهی بذر در استان ۱۰۰ درصد اهداف برنامه تحقق پیدا کرده است. ضریب مکانیزاسیون در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۲ در استان کرمانشاه ۲/۱۸ درصد بوده که طبق برنامه بایست ۲/۲ درصد اضافه و به ۲/۳۸ می‌رسید که این برنامه محقق شده است. در سال زراعی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ اعتبار تسطیح اراضی صفر بوده بنابراین تسطیح در استان انجام نشده است.

جدول ۳ - درجه مکانیزاسیون و ضریب نفوذ بذر گواهی شده در برنامه و میزان تحقق آن در استان کرمانشاه (سال زراعی ۱۴۰۲-۰۳)

سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳ (محقق شده)				سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳ طبق برنامه				نوع محصول
درصد	ضریب نفوذ بذر گواهی شده (درصد)	افزایش ضریب مکانیزاسیون	درصد تحقق	تسطیح و یکپارچه سازی اراضی (هکتا ر)	ضریب نفوذ بذر گواهی شده (درصد)	ضریب مکانیزاسیون	تسطیح و یکپارچه سازی اراضی (هکتا ر)	
۱۰۰	۵۶	۲/۰	۰	۰	۴۲	۲/۳۸	۰	

ماخذ: داده های تحقیق

در خصوص ضریب نفوذ بذور اصلاح شده در استان کرمانشاه طبق برنامه موسسه کنترل و گواهی بذر استان موظف است در خصوص بذر گندم آبی ۶۵٪ بذر مصرفی و در گندم دیم ۳۵٪ بذور مصرفی استان را بصورت گواهی شده تامین نماید که این امر در استان کرمانشاه ۱۰۰ درصد اجرایی شده است

جدول ۴ وضعیت نصب کنتور هوشمند و تحویل حجمی آب در استان را نشان می دهد براساس اطلاعات جمع اوری شده در سال زراعی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ تعداد ۱۶۰۰ کنتور هوشمند نصب شده است که طبق برنامه ۱۰۰ درصد اهداف برنامه محقق شده است. اما نکته قابل توجه در مورد کنتورهای هوشمند این است که کنتورها نصب شده اند اما بعد از قطع کنتور بصورت اتوماتیک سازمان امور آب با دریافت هزینه بالاسری نسبت به شارژ مجدد آنها اقدام می نماید که این سیاست با سیاست الگوی کشت در خصوص مصرف بهینه آب مغایرت دارد. در خصوص تحویل حجمی آب به زارعین در بستر آب های جاری در استان کرمانشاه بصورت سالیانه حق آبه استفاده از بستر رودخانه از زارعین دریافت می شود اما نظارت و اینکه بصورت حجمی آب تحویل زارعین گردد وجود ندارد. در خصوص سطوح اجرایی سیستم آبیاری نوین ۸۷ درصد از اهداف برنامه تحقق یافته که قابل قبول و مناسب می باشد.

جدول ۴- وضعیت نصب کنتور هوشمند و تحویل حجمی آب استان کرمانشاه

سال ۱۴۰۲-۰۳ (طبق برنامه)			سال ۱۴۰۲-۰۳ (محقق شده)		
سطح اجرای سیستم آبیاری نوین (هکتار)	تحویل حجمی آب (مورد)	نصب کنتورهای هوشمند (تعداد)	سطح اجرای سیستم آبیاری نوین (هکتار)	درصد تحقق	نصب کنتورهای هوشمند (تعداد)
۴۰۰۰	۰	۱۶۰۰	۳۴۹۲	۸۷	۱۶۰۰
درصد تحقق	تحویل حجمی آب (مورد)	درصد تحقق	درصد تحقق	درصد تحقق	درصد تحقق

ماخذ: یافته های تحقیق

جدول ۵ وضعیت احداث گلخانه در برنامه و میزان تحقق آن در استان کرمانشاه در سال زراعی ۱۴۰۳-۰۲ را نشان می دهد. میزان تحقق برنامه احداث گلخانه در مجموع استان ۵۸٪ و از اهداف ۵ ساله (۵۳٪) جلوتر می باشد است. لیکن پراکنش تحقق برنامه در شهرستان های مختلف مناسب نیست. بطوریکه در شهرستان های سرپل ذهاب و کنگاور بیش از برنامه و در اکثر شهرستان های استان کمتر از برنامه بوده است.

جدول ۵- وضعیت احداث گلخانه در برنامه و میزان تحقق آن در استان کرمانشاه (سال زراعی ۱۴۰۳-۰۲) واحد هکتار

شهرستان	سال پایه	هدف ۵ ساله	تحقق در سال ۱۴۰۲-۰۳	درصد تحقق
کرمانشاه	۲۰	۲۸	۲۰	۷۲
اسلام آباد	۳	۲/۵	۰	۰
دالاهو	۰.۵	۰/۵	۰	۰

۰	۰	۲	۲	سرپل ذهاب
۹۴	۴/۷	۵	۳	قصر شیرین
۰	۰	.۵	۱	گیلانغرب
۵۵	.۸۳	۱/۵	۲	روانسر
۰	۰	.۵	۰.۵	جوانرود
۰	۰	.۵	۰.۵	پاوه
۰	۰	.۵	۰.۵	ثلاث باباجانی
۴۷	۱/۴	۳	۴	صحنه
۶۰	۱/۷	۳	۳	کنگاور
۰	۰	۳	۳	هرسین
۶۰	۱/۵	۲/۵	۳	سنقر
۵۸	۳۰/۵	۵۳	۴۴	جمع

جدول ۶ وضعیت کودهای ازته، فسفره و پتاسه در برنامه و میزان تحقق آن در استان کرمانشاه در سال زراعی ۰۳-۱۴۰۲ را نشان میدهد. با توجه به تخصیص صورت گرفته، میزان مصرف کودهای مختلف در محصولات مجاز در ارائه نهاده های کشاورزی طبق برنامه بوده است.

جدول ۶- وضعیت کودهای ازته، فسفره و پتاسه در برنامه و میزان تحقق آن در استان کرمانشاه (سال زراعی ۱۴۰۲-۰۳)

نوع محصول	سال ۱۴۰۲-۰۳ (طبق برنامه)			سال ۱۴۰۲-۰۳ (تحقق شده)			کود ازته	کود فسفره	کود پتاسه
	کود ازته	کود فسفره	کود پتاسه	درصد تحقق	کود فسفره	درصد تحقق			
گندم آبی	۳۰۰	۱۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۵۰	۱۰۰	۳۰۰	۱۰۰	۱۰۰
گندم دیم	۱۰۰	۵۰	۵۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰
جو آبی	۳۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۳۰۰	۱۰۰	۱۰۰
جو دیم	۱۰۰	۵۰	۵۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰
شلتوک	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۰۰	۱۵۰	۱۰۰	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰
ذرت دانه‌ای	۳۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۰۰	۱۵۰	۱۰۰	۳۵۰	۱۵۰	۱۰۰
عدس دیم	۵۰	۵۰	۵۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۵۰	۰	۰
نخود دیم	۴۰	۵۰	۵۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۴۰	۰	۰
لوبیا	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰
گوجه فرنگی (فضای باز)	۳۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۳۰۰	۱۰۰	۱۰۰
سیب زمینی	۳۵۰	۲۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۳۵۰	۲۰۰	۲۰۰
پیاز	۳۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۳۰۰	۱۰۰	۱۰۰
کلزا	۳۲۵	۱۵۰	۱۵۰	۱۰۰	۱۵۰	۱۰۰	۳۲۵	۱۵۰	۱۰۰
ذرت علوفه ای	۳۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۰۰	۱۵۰	۱۰۰	۳۵۰	۱۵۰	۱۰۰
شبدر	۱۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۵۰	۱۰۰	۱۰۰
یونجه آبی	۱۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۵۰	۱۰۰	۱۰۰
یونجه دیم	۱۰۰	۵۰	۵۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰
کنجد آبی	۱۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۵۰	۱۰۰	۱۰۰
گلرنگ دیم	۲۵۰	۷۵	۷۵	۱۰۰	۷۵	۱۰۰	۲۵۰	۷۵	۱۰۰

۰	۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰	۷۵	۰	۵۰	۷۵	کاملینا(دیم)
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۴۵۰	۱۰۰	۲۰۰	۴۵۰	چغندر پائیزه
۱۰۰	۱۵۰	۱۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۳۵۰	۱۵۰	۲۰۰	۳۵۰	چغندر بهاره

ماخذ: یافته های تحقیق

در جدول ۷ وضعیت میزان آب مصرفی و بهره‌وری آب مصرفی به تفکیک محصول آورده شده است. نتایج نشان می‌دهد که بهره‌وری آب مصرفی در کشت شلتوک و لویا کمترین و در زراعت هندوانه بیشترین بهره‌وری را دارد.

جدول ۷- وضعیت میزان آب مصرفی، بهره‌وری آب مصرفی در استان کرمانشاه (سال زراعی ۱۴۰۲-۰۳)

سال ۱۴۰۲-۰۳ (طبق برنامه)

نوع محصول	عملکرد (کیلوگرم در هکتار)	میزان آب مصرفی (مترمکعب در هکتار)	بهره‌وری مصرف اب (کیلوگرم بر مترمکعب)	میزان بارش سال زراعی (میلیمتر)	بهره‌وری آب سبز (کیلوگرم بر متر مکعب)
گندم آبی	۵۷۰۸	۶۸۵۷	.۸۳	۵۴۹	
گندم دیم	۱۱۱۸			۵۴۹	.۲
جو آبی	۴۰۰۰	۵۸۲۹	.۶۹	۵۴۹	
جو دیم	۱۳۰۰			۵۴۹	.۲۳
شلتوک	۵۲۰۰	۱۸۹۹۰	.۲۷	۵۴۹	
ذرت دانه ای	۸۶۹۵	۱۰۸۲۲	.۸۰	۵۴۹	
عدس دیم	۵۱۹			۵۴۹	.۰۹۴
نخود دیم	۵۹۱			۵۴۹	.۱
لوبیا	۲۸۳۹	۱۱۵۵۶	.۲۵	۵۴۹	
گوجه فرنگی (فضای باز)	۶۹۶۰۰	۱۰۹۳۳	۶/۳۷	۵۴۹	
سیب زمینی	۴۵۰۰۰	۱۲۱۳۱	۳/۷۱	۵۴۹	
پیاز	۶۵۵۰۰	۱۱۱۱۱	۵/۹	۵۴۹	
کلزا	۲۱۰۰	۴۷۳۵	.۴۴	۵۴۹	
هندوانه	۵۹۰۰۰	۶۵۷۱	۸/۹۸	۵۴۹	
خریزه	۳۴۰۰۰	۶۵۷۱	۵/۱۷	۵۴۹	
خیار (فضای باز)	۳۰۰۰۰	۸۲۶۷	۳/۶۳	۵۴۹	
ذرت علوفه ای	۶۷۶۶۵	۱۰۳۳۳	۶/۵۵	۵۴۹	
شیدر	۷۰۰۰	۱۵۶۱۹	.۴۵	۵۴۹	

یونجه آبی	۱۲۹۷۸	۱۸۲۶۱	۰/۷۱	۵۴۹	
یونجه دیم	۲۵۰۰			۵۴۹	۰/۰۹۱
کنجد آبی	۸۰۰	۸۵۷۱	۰/۰۹	۵۴۹	
گلرنگ دیم	۵۰۰			۵۴۹	۰/۰۹۱
کاملینا (دیم)	۶۰۰			۵۴۹	۰/۱
چغندر قند پاییزه	۷۴۷۰۰	۶۱۷۶	۸/۷۹	۵۴۹	
چغندر قند بهاره	۵۴۲۶۰	۱۵۲۹۴	۳/۵۵	۵۴۹	

ماخذ: یافته های تحقیق

یکی از برنامه ها و اهداف مهم الگوی کشت دستیابی به حداکثر تناسب اراضی در کشت محصولات مختلف زراعی است. اطلاعات دریافتی از ناظر اجرای الگوی کشت در استان کرمانشاه نشان دهنده انطباق مناسب و قابل قبول سطوح کشت محصولات مختلف زراعی با سامانه تناسب اراضی و کشت در اراضی S^۱-S^۳ که حداکثر مطلوبیت برای کشت هر محصول دارند، می باشد (جدول ۸).

جدول ۸- سطح زیر کشت محصولات مختلف زراعی در اراضی S۱-S۳ در سامانه تناسب اراضی و میزان تحقق آن در استان کرمانشاه (سال زراعی ۰۳-۱۴۰۲)

بر اساس سامانه تناسب اراضی		سال ۱۴۰۱-۰۲ (محقق شده)							
نوع محصول	سطح برنامه	سطح S۱	سطح S۲	سطح S۳	سطح کل S۱ تا S۳	سطح کل کشت	درصد تحقق	سطح کل S۱ تا S۳	درصد تحقق
گندم آبی	۹۶۹۷۷	۸۷۴۱۷	۹۳۴۴۸	۳۹۵۲۸	۲۲۰۳۹۳	۱۰۱۲۳۶	۱۰۴	۳۲۱۷۳۳	۱۴۶
گندم دیم	۳۰۰۰۰۰					۳۰۸۵۹۸	۱۰۳		
جو آبی	۱۴۰۰۰	۸۴۸۱۸	۸۹۱۸۵	۴۶۳۲۰	۲۲۰۲۲۳	۱۲۸۹۰	۹۲	۲۳۳۲۰۵	۱۰۶
جو دیم	۱۸۴۹۳۰					۱۴۷۳۱۶	۸۰		
یونجه	۸۲۲۵	۵۵۲۸	۱۴۲۴۹۲	۵۱۵۴۰	۱۹۹۵۶۱	۹۶۹۵	۱۱۷	۲۰۹۳۳۷	۱۰۵
شلتوک	۱۹					۵۸۷	۳۰۸۹		
نخود آبی	۴۳۵					۵۶۹	۱۳۱		
نخود دیم	۱۴۵۰۰۰					۱۶۲۲۳۸	۱۱۲		
کلزا	۷۰۰۰	۱۴۶۲۰	۹۹۹۱۳	۸۹۳۳۴	۲۰۳۸۶۶	۲۷۶۴	۳۹	۲۰۶۶۶۹	۱۰۱
ذرت علوفه ای	۲۵۰۰					۸۰۲۲	۳۲۱		
سیب زمینی	۱۷۰۰	۱۰۱۹۹	۳۹۱۵۶	۱۳۱۰۲۷	۱۸۰۳۸۲	۷۴۰۴	۴۳۶	۱۸۸۲۲۱	۱۰۴
چغندر قند پاییزه						۱۸۰۰			
چغندر قند بهاره	۱۲۵۰۰	۹۴۵۸۲	۸۰۵۸۵	۲۹۰۹۴	۲۰۴۲۶۰	۱۵۴۸۶	۱۲۴	۲۱۹۸۷۰	۱۰۸
ذرت دانه ای	۲۵۰۰۰	۰	۸۳۸۴۰	۱۰۹۴۹۸	۱۹۳۳۳۷	۲۸۶۳۰	۱۱۵	۲۲۲۰۸۵	۱۱۵
گوجه فرنگی (فضای باز)	۶۰۰۰	۱۱۳۷	۹۰۱۵۲	۱۰۳۸۳۷	۱۹۵۱۲۶	۲۹۴۶	۴۹	۱۹۸۱۲۱	۱۰۲

ماخذ: یافته های تحقیق

برنامه‌های آموزشی و ترویجی اجرا شده در استان کرمانشاه

یکی از اهداف برنامه الگوی کشت اجرای فعالیت های ترویجی و آموزشی در راستای تدوین الگوی کشت می باشد که در سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳ تحقق اهداف برنامه با برنامه های پیشنهادی پیشرفت خوبی داشته و انطباق برنامه با اهداف متناسب است. فعالیت های ترویجی درصد تحقق ۱۰۰٪ بوده است.

جدول ۹- فعالیت های آموزشی- ترویجی

درصد	تحقیق سال	طبق برنامه	عنوان فعالیت (تعداد)
تحقق	۱۴۰۲-۳۲	۱۴۰۲-۰۳	
۱۰۰	۴۰	۴۰	اعزام تیم های یاوران تولید
۱۰۰	۲۰۷۹۱	۲۰۷۹۱	دوره های مهارت آموزی بهبود و ارتقایی مهارت فنی (نفر-روز)
۱۰۰	۷۵۰	۷۵۰	روزهای مزرعه (نفر-روز)
۱۰۰	۵۰۰	۵۰۰	روز انتقال یافته های تحقیقاتی
۱۰۰	۵۰۰	۵۰۰	هفته انتقال یافته های تحقیقاتی
۱۰۰	۱۸۰۰	۱۸۰۰	دوره های ترویجی
۱۰۰	۶۵۰۰	۶۵۰۰	کارگاه ترویجی
۱۰۰	۱۴۰۰	۱۴۰۰	بازدیدهای ترویجی
۱۰۰	۱۰	۱۰	دوره های آموزشی آموزش برخط با استفاده از شبکه شاک
۱۰۰	۱۰	۱۰	غیرحضوری آموزش برخط با استفاده از شبکه برکت
۱۰۰	۶	۶	طرحهای تحقیقی- ترویجی
۱۰۰	۲۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	ارتباطات انفرادی و چهره به چهره

جدول ۱۰- فعالیت های سازه های ترویجی

درصد	تحقیق سال	طبق برنامه	عنوان فعالیت (تعداد)
تحقق	۱۴۰۲-۳۲	۱۴۰۲-۰۳	
۱۰۰	۶	۶	مزارع نوآور
۱۰۰	۳	۳	سایت ترویجی
۱۰۰	۳	۳	کانون یادگیری
۱۰۰	۱	۱	کانون های جوانان روستایی و عشایری
۱۰۰	۱۷	۱۷	صندوق های خرد روستایی
۱۰۰	۳	۳	مزارع الگویی
۱۰۰	۶	۶	مکان های اجرای طرح های تحقیقی- ترویجی
۱۰۰	۱۹	۱۹	رویدادها جشنواره ها و نمایشگاه ها

جدول ۱۱- فعالیت های رسانه ای

درصد	تحقیق سال	طبق برنامه	عنوان فعالیت (تعداد)
تحقق	۱۴۰۲-۳۲	۱۴۰۲-۰۳	
۱۰۰	۸	۸	برنامه تلویزیونی
۱۰۰	۱۰	۱۰	شبکه برکت استان
۱۰۰	۱۵	۱۵	فیلم آموزشی ترویجی (تیزر)
۱۰۰	۴	۴	موشن گرافی
۱۰۰	۵	۵۰	کلیپ
۱۰۰	۱	۱	نشریه ترویجی
۱۰۰	۲	۲	بروشور ترویجی
۱۰۰	۱۵	۱۵	پوستر ترویجی
۱۰۰	۱۹۲۰۰۰	۱۹۲۰۰۰	پیامک

جمع بندی و نتیجه گیری:

به منظور جمع بندی و تعیین میزان دست یابی به اهداف اصلی برنامه الگوی کشت در شاخص سطح زیر کشت، از شاخص ضریب تحقق استفاده گردید (جدول ۱۲). بطوریکه در صورت تحقق سطح ابلاغی بین ۹۰-۱۱۰ درصد ضریب تحقق یک و... در انتها در صورت تحقق کمتر از ۵۰ درصد سطح ابلاغی، ضریب تحقق ۰/۲ تعلق می گیرد. بر این اساس میزان تحقق برنامه در خصوص سطح زیر کشت محصولات مهم ۹۷٪ بود. همچنین میزان تحقق برنامه در خصوص عملکرد محصولات و تولید ۹۸ و ۹۹٪ بوده است. میانگین درصد تحقق شاخص ها در این استان بیش از سال گذشته و ۹۴ درصد بود (جدول ۱۳). لذا در مجموع اجرای برنامه در استان کرمانشاه با اهداف برنامه الگوی کشت ابلاغی در حد قابل قبول ارزیابی می شود. لازمه تحقق کامل اجرای الگوی کشت ملی، بسترسازی فرهنگی و پذیرش موضوع از طرف کشاورزان، هماهنگی و همسویی کلیه دستگاههای اجرایی مرتبط و توجه ویژه نهادهای حاکمیتی و مجلس شورای اسلامی می باشد.

جدول ۱۲- ضریب تحقق برنامه برای درصدهای مختلف

درصد از	درصد تا	ضریب تحقق
۹۰	۱۱۰	۱/۰
۸۰	۱۲۰	۰/۸
۷۰	۱۳۰	۰/۶
۵۰	۱۵۰	۰/۴
≤۵۰	۱۵۰≤	۰/۲

جدول ۱۳- درصد تحقق واقعی شاخص‌های مختلف در برنامه ابلاغی در استان کرمانشاه (۱۴۰۲-۱۴۰۳)

شاخص	درصد تحقق واقعی برنامه ابلاغی (%)
سطح زیر کشت	۹۷
عملکرد محصولات	۹۸
تولید	۹۹
اجرای سیستم‌های آبیاری نوین	۸۷
درجه مکانیزاسیون کشاورزی	۱۰۰
ضریب نفوذ بذر گواهی شده	۱۰۰
احداث گلخانه	۵۸
کود ازته	۱۰۰
کود فسفره	۱۰۰
کود پتاسه	۱۰۰
سطح کل S۱ تا S۳	۱۰۰
رسانه جمعی	۱۰۰
دوره‌های آموزشی	۱۰۰
سازه‌های ترویجی	۱۰۰
میانگین درصد تحقق شاخص‌ها	۹۴

مسائل و مشکلات اجرای برنامه در استان کرمانشاه

- ۱- هماهنگی ضعیف بین امور آب با سیاست الگوی کشت
- ۲- عدم سیاست تشویقی جهت اجرای الگوی کشت
- ۳- هماهنگی ضعیف کارخانجات قند کشور با سیاست اجرای الگوی کشت
- ۴- توزیع نامناسب نهاده‌ها در بین محصولات زراعی
- ۵- اجرای ضعیف قیمت تضمینی محصولات زراعی

توصیه‌های فنی ارائه شده

- ۱- هماهنگی با امور آب استان در خصوص سیاست‌های تعیین الگوی کشت محصولات زراعی
- ۲- هماهنگی با کارخانجات قند و شکر در خصوص رعایت اخذ قرارداد با چغندرکاران

۳- متناسب سازی توزیع نهاده به موقع به زارعین در فصل کشت

۴- اعلام قیمت تضمینی محصولات قبل از سال زراعی

بر اساس نتایج بدست آمده از ارزیابی برنامه الگوی کشت در سال اول اجرا در استان کرمانشاه، نتایج زیر دست آمد:

- سطح زیرکشت محصولات عمده زارعی مانند گندم، جو، نخودآبی و یونجه تفاوت چندانی با برنامه نداشته و انتظارات برنامه الگوی کشت در سال اول اجرای برنامه محقق شده و مناسب ارزیابی می شود.

- در گندم دیم سطح زیرکشت با اهداف برنامه تطابق دارد، در مورد محصول جو دیم به دلیل عدم توان رقابتی این محصول با محصولات رقیب از نظر درآمندی و مشکل فروش محصول جو در زمان برداشت، کشاورزان تمایل چندانی به کشت این محصول نداشته، لذا برای رفع این مشکل بایستی دولت در سیاست قیمت تضمینی و خرید تضمینی محصول جو تجدید نظر نماید تا زارعین از کشت این محصول متضرر نشوند و در سالهای آتی برنامه الگوی کشت، شاهد افزایش در سطح زیر کشت این محصول باشیم. از نظر تولید نیز محصول جو با اهداف برنامه تطابق ندارد. برای تحقق این اهداف بایستی حمایتی این محصول از نظر تخصیص نهاده های کشاورزی همانند محصول گندم باشد تا کشاورزان برای کشت این محصول رغبت داشته باشند.

- سطح زیرکشت نخود دیم با اهداف برنامه تطابقت دارد، نظر تولید با اهداف برنامه فاصله زیادی وجود ندارد. برای رعایت تناوب با برگزاری کلاسهای آموزشی و آگاه نمودن زارعین در خصوص مزایای کشت ارقام پائیزه این مشکل را حل نمود.

- استان کرمانشاه در زمینه اجرای سیستم آبیاری در راستای افزایش بهره وری آب مناسب عمل نموده است.
- استان کرمانشاه در رابطه با نصب کنتور هوشمند مناسب عمل شده است اما از نظر تحویل حجمی آب برنامه ای از سوی وزارت نیرو ابلاغ نشده لذا در این خصوص لازم است هماهنگی بین وزارت جهاد کشاورزی و وزارت نیرو صورت گیرد.

- اهداف برنامه در افزایش ضریب مکانیزاسیون در سال زراعی جاری در محصولات مختلف بخوبی محقق شده است. اما میزان تحقق اهداف برنامه در افزایش ضریب نفوذ بذر گواهی شده در محصولات استراتژیک گندم و جو (آبی و دیم) بسیار کم بوده است. ع.لت کاهش ضریب نفوذ بذر گواهی شده را می توان به اختلاف قیمت خرید گندم و فروش بذر اصلاح شده اشاره نمود که زارعین ترجیح می دهند از بذور خود مصرفی استفاده نمایند. با توجه به اهمیت این ضریب در دستیابی به عملکرد پتانسیل در محصولات زراعی، لازم است به این موضوع توجه و اقدامات ضروری در خصوص افزایش ضریب نفوذ بذر گواهی شده در سطح استان صورت گیرد.

- با توجه به تخصیص صورت گرفته، میزان مصرف کودهای مختلف در محصولات استراتژیک گندم، جو و نخود طبق برنامه بوده است.

- برنامه آموزشی و ترویجی در استان کرمانشاه بطور کلی مناسب بوده و برای سال دوم قابل قبول می باشد.
- در مجموع اجرای برنامه در سال دوم اجرا در استان کرمانشاه با اهداف برنامه الگوی کشت ابلاغی قابل قبول ارزیابی می شود، برای تحقق بیشتر برنامه در سال های آتی اجرای الگوی کشت و در جهت رفع نواقص برنامه ۱۴۰۲-۱۴۰۳ بایستی تلاش نمود. اصلاح و تحقق این برنامه نه تنها همت مدیران استانی را طلب می نماید، بلکه بایستی سیاستمداران و مسئولین محترم وزارت جهاد کشاورزی با همکاری نهادهای حاکمیتی و مجلس شورای اسلامی در خصوص تصویب قوانین حمایتی در زمینه الگوی کشت همکاری لازم را داشته باشند.

پیشنهادات:

با توجه به بررسی های انجام شده در سال اول اجرای برنامه الگوی کشت برای بهتر اجرا شدن برنامه الگوی کشت در سال دوم و سالهای آتی پیشنهادات ذیل ارائه می گردد.

۱- توجه به کشت حبوبات در استان کرمانشاه و حمایت دولت از کشت این محصول در کشت قراردادی همانند محصول گندم

۲- حمایت وزارت جهاد کشاورزی از حبوبات در زمینه تخصیص نهادهای تولید همانند گندم برای پایداری در تولید گندم و رعایت تناوب زراعی

۳- اعلام به موقع قیمت تضمینی محصولات کشاورزی قبل از فصل کشت

۴- تامین سهیلات مورد نیاز خرید بذر شرکتهای فرآوری بذر استان

۵- تامین به موقع نهادهای کشاورزی

۶- تعیین قیمت برای محصولات علوفه دیم

۷- دبیر خانه مرکزی الگوی کشت پیشنهادات استان ها در خصوص تغییرات الگوی کشت را بپذیرد چون بر مبنای وضعیت اقلیمی، اقتصادی و اجتماعی و شرایط بومی منطقه ایجاد شده و اصل مصرف بهینه آب در محصولات کشاورزی رعایت شده است.

شکل ۱: جلسه هیات نظارت بر الگوی کشت با مسئولین مرکز خدمات روستایی جوانرود

شکل ۲: کاروان بهره‌وری ترویجی ویژه الگوی کشت

شکل ۳: کاروان بهروری ویژه الگوی کشت شهرستان روانسر = مرکز خدمات زالوآب

شکل ۴: جلسه هفتمین کاروان الگوی کشت

شکل ۵: مزرعه گندم دیم شهرستان دالاهو - مرکز خدمات گهواره - گندم رقم صدرا

شکل ۶: جلسه هیات نظارت بر الگوی کشت با مسولین جهاد کشاورزی شهرستان روانسر

منابع:

- ۱- برنامه الگوی کشت محصولات کشاورزی ۱۴۰۱-۱۴۰۲. جلد اول. استان کرمانشاه.
- ۲- سیمای کشاورزی استان کرمانشاه. ۱۳۹۵. سازمان جهاد کشاورزی استان کرمانشاه.
- ۳- مرکز آمار ایران. ۱۳۹۹.

Abstract

The purpose of monitoring the Cultivation Pattern Program is to evaluate, modify, and update the predicted expectations and achieved results, providing feedback to the program developers and implementers. This aims to address weaknesses, strengthen strengths, and ensure continuous oversight of proper program implementation aligned with established approaches.

The fulfillment rate of the program for the ۲۰۲۳-۲۰۲۴ **crop year** regarding the cultivated area of major crops was ۹۷%. Additionally, the program fulfillment rates for crop yield and production were ۹۸% and ۹۹%, respectively. The average fulfillment rate of indicators in this province exceeded the previous year's rate and reached ۹۴%.

Keyword: Cropping Pattern, Kermanshah, Crops

Ministry of Jihad-e- Agriculture
Agricultural, Research, Education and Extension Organization
Office of Economic Affairs

PROJECT TITLE: Monitoring report on the implementation of the program of the national cultivation model of agricultural products (Kermanshah province) in the crop year ۱۴۰۱-۰۲

Prepared and edited by: Adel Nemati, Alireza Nikoi, Abbas Pourmidani, Alireza Tavakoli, Peyman Shabiti, Jalal Qadri

Main collaborators: Ali Akbar Amiri, Farshid Khodadoost, Abbas Rezaizad

Prepared and edited by: Office of Economic Affairs and Kermanshah Agriculture and Natural Resources Research and Education Center

Place of performance: Kermanshah province

Start date: ۲۰۲۳

End date: ۲۰۲۴

Publisher: Agricultural, Research, Education and Extension Organization

Number: (credits): limited

Number and date of registration: Dated _____ number _____ of Agricultural Information Technology and Information Center

Address: Tehran, Shahid Chamran Highway, Yemen Street, Agricultural Garden, Agricultural Research, Education and Development Organization

Phone: ۲۲۴۰۲۳۰۰